

KLASA 6 SP – język polski, zajęcia dydaktyczno - wyrównawcze

Temat: **Odmiana liczebników.**

Cele lekcji:

1. Uczeń potrafi wskazać liczebniki oraz zna ich rodzaje.
2. Uczeń potrafi odmieniać liczebniki.

1) Dzień dobry.

Moi drodzy. Na dzisiejszych zajęciach zajmiemy się odmianą liczebników.

2) Co to są liczebniki?

Liczebniki to wyrazy oznaczające ilość lub kolejność osób, zwierząt czy rzeczy, np. pierwszy maja, dwa samochody, trzeci dom, dwadzieścia złotych, pięćdziesiąt osiem tysięcy sto trzydzieści siedem drzew.

3) Liczebniki dzielimy na:

- a) **główne**, np. dwa, osiem, tysiąc osiemset dwadzieścia jeden.
- b) **porządkowe**, które oznaczają kolejność, np. dwudziesty ósmy, trzydziesty piąty, czwarty.
- c) **zbiorowe**, które oznaczają ilość elementów w danym zbiorze; np. dwoje, troje, pięcioro.
- d) **ułamkowe**, np. ćwierć, półtora, trzy czwarte.

4) Jak odmieniać liczebniki?

Najpierw zwróćmy uwagę na użycie liczebników zbiorowych, gdyż jest ono ograniczone do trzech tylko sytuacji:

- przy rzeczownikach oznaczających osoby różnej płci, np.: *troje pracowników* (np. *dwóch mężczyzn i kobieta lub odwrotnie*), *dwoje rodziców*;
- przy rzeczownikach oznaczających istoty niedorośle, np.: *czworo żrebiąt, pięcioro dzieci*;
- przy rzeczownikach, które nie mają liczby pojedynczej, np.: *dwoje drzwi, troje sań*;

Najmniej kłopotów sprawiają liczebniki porządkowe - odmieniają się tak, jak przymiotniki, np.: *drugi jak długi, szósty jak tłusty*. W liczebnikach porządkowych wielowyrazowych, np.: *tysiąc dziewięćset osiemdziesiąty dziewięty, sto pięćdziesiąty drugi* odmieniają się zazwyczaj tylko człony oznaczające dziesiątki i jedności, pozostałe mają formę liczebników głównych i nie odmieniają się, np.: *w roku tysiąc dziewięćset osiemdziesiątym dziewiętym, na sto pięćdziesiątej drugiej stronie*.

W odmianie liczebników głównych jest trochę więcej trudności.

Liczebnik *jeden* odmienia się tak, jak przymiotnik.

Liczebnik *dwa* ma formę męskoosobową *dwaj* lub *dwóch*, żeńską *dwie* i wspólną męską nieosobową i nijaką *dwa*:

M. dwaj uczniowie – dwóch uczniów, dwa podręczniki, dwie ławki

D. dwóch uczniów, podręczników, ławek

C. dwóm/dwóm uczniom, podręcznikom, ławkom

B. dwóch uczniów, dwa podręczniki, dwie ławki

N. dwoma uczniami, podręcznikami, ławkami – dwiema książkami

Msc. dwóch uczniach, podręcznikach, ławkach

Podobnie odmieniają się liczebniki *trzy* i *cztery*.

Liczebniki od *pięciu* do *dziewięciuset* również mają formy męskoosobowe i niemęskoosobowe w mianowniku i bierniku, ale jeszcze inne końcówki niż wcześniej omówione wyrazy. Oto przykłady:

M. pięciu/ stu sportowców, pięć talerzy

D. pięciu/stu sportowców, talerzy

C. pięciu/stu sportowcom, talerzom

B. pięciu/stu sportowców, pięć/sto talerzy

N. pięcioma/stoma sportowcami, talerzami

Msc. pięciu/stu sportowcach, talerzach

5) Zapoznajcie się z powyższymi przykładami i spróbujcie sami odmienić kilka liczebników.

Pozdrawiam, Joanna Nowakowska